

derfor — eller tage den Kapital, der bliver fri, naar vi have Fæstebaandet, og betale den ind i en bestemt Fæstefamilies Lønning; dette har jeg ingen Interesse af at gjøre. Ligesaa lidt vil jeg naar det er Tale om Skolefager, tage de Byrder, der hvile paa en eller anden fast Eiendom til Fordel for Skoleembeder og Skolelærere, naar de skulle afløses, og betale den ind i vedkommende Yderes Lønning. Min Mening var nærmest den, at det skulde overlades til Menigheden at uddele Tienden saaledes, at hver Tiendender betalte til Menigheden, ligesom jeg med Hensyn til, hvad der blev udtalt af det ærede Medlem for Ringkjøbing Amts 3die Valgfreds (Madsen), ikke har Noget imod, at stille Menighed sammen med Kommunen; men dette havde heller ikke Forslagsstillerne i Lørdags Noget imod, og med Hensyn til Præstevalgene have de ligeledes laaet Menighed og Kommune sammen. Paa samme Standpunkt staar jeg; jeg mener, at der er den lokale Lighed imellem Sogn og Kommune, at de, der vælge Præsterne, ogsaa skulle disponere over Tienden, men under Tilsyn af Staten, saaledes at Tienden virkelig kommer til at tjene til sit Diemed, og ikke bliver stukket i Privates Lommer; det er ikke Meningen. Jeg faar herved Leilighed til at fremstille et Forhold, som jeg tror vil komme hele Ordningen af de præstelige og kirkelige Forhold til Gode, hvis man saaledes lader Tienden blive hos Menigheden. Det er nemlig en Tanke, som er udtalt paa andre Steder, at ligesom man med Hensyn til Skolevesenets Ordning vil overlade det til dem, der yde Pengene, til en vis Grad at bestemme, om officielt ansatte eller private Skolelærere skulle nyde godt af disse Penge, saaledes maatte man ogsaa paa dette Omraade komme til at overlade til Tiendeholderne at bestemme, om Tienden skal tilfalde de officielle Præster, om jeg saa maa sige, eller den skal tilfalde den Præst, der er valgt af Valgmenigheden. Paa denne Maade, tror jeg, at vi navnlig, naar vi lade Flertallet i Sognet vælge Præsten, ville stille Mindretallet under nogenlunde billige Vilkaar, og gjøre det muligt for dette ogsaa at kunne faae Underhold for sin Præst. Vil man dertil sige, at man da vil udsætte sig for at faae 2 Præster i hvert Sogn, saa vil jeg sige, at jeg Intet har derimod; selv om der bliver 2, 3 eller 4 Præster, skal jeg ikke have det Fjærneste derimod, forudsat at Alle ville arbejde for den Sag, som de virkelig have at gjøre med.

Svar. Jeg vil saa gjerne være enig med det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgfreds (O. Hansen), som synes mig at være slaet ind paa en god Bet, og jeg vil nu stille ham det Spørgsmaal, om vi ikke skulle prøve paa at følges ad den Vej, fuldstændig at løse alle disse saakaldte kirkelige Baand, og overlade det ganske frit til Menighederne, baade om de ville have nogen

Præst, og om de slet ingen ville have, det er en fuldstændig ren og skær Frihed. Jeg skal gjerne gaa med det ærede Medlem og betragte Tienden som en Prioritet i Eiendommene og lade den gaa ind i Statskassen, saa at det ærede Medlem skal se, at jeg endnu er villig til at slaa ind paa Indrømmelsernes Bet. Jeg vil gjerne ligesom det ærede Medlem have Noget ud af Sagen; men hvad hjælper det tilsyneladende at løse Baandene — naar Alt kommer til Alt, saa er det dog Pengene, det dreier sig om. Det, som man sætter i Spidsen, er ikke det Andelige, det Sjælelige, Saligheden; ja, mine Herrer, tillad mig at sige det rent ud: jeg kan ikke komme bort fra, at det er Pengene, som Jægere, ligesom efter, forinden der er Tale om noget af det, der hedder det Sjælelige. Det er Allykten, mine Herrer — jeg siger det ganske frimodigt — og det staar i alt Fald saaledes for mig, at dette er Tilfældet for en overordentlig stor Del af Præsternes Vedkommende, og jeg beklager det i høj Grad. Der er Ingen, som mere end jeg kan ønske, at det var saaledes, som det skulde være, at Præsterne være i Menigheden for den sjælelige Opbyggelses Skyld, og ikke for Pengenes Skyld, og derfor synes jeg, at Regjeringen og Rigsdagen gjorde rettest i at tage alle disse Baand bort og lade det være Præstens og Menighedens Sag, hvorledes de ville, komme afsted med hinanden. De Herrer kunne være overbeviste om, at Præsterne ikke derfor vilde falde bort, for saavidt som det due til Noget, thi der vil altid være Menigheder, som ville have Præster, og der vil altid være Præster, som ville have Menigheder; derom er der ingen Tvivl, og det Naturlige er, at de komme overens med hinanden om de Bestemmelser, som skulle være bindende for dem og imellem dem indbyrdes. — Den høitærede Minister bebrejdede mig, at jeg ikke vilde tillægge det nogen Betydning, at Offeret saldt bort, og at der skete Forandringer med Præstegaardsjorderne; jeg skal til enhver Tid villig indrømme — det falder mig ikke ind at ville gjøre den høitærede Minister Ret i saa Henseende — at det er en Forbedring; men det er ikke en Forbedring af den Bestaffenhed, at man derfor kan gaa ind paa andre Bestemmelser, som indeholdes i Loven, navnlig paa den Bestemmelse, at det vedbliver at staa her i det Uvisse, om det er Kirkens eller Statens Eiendom. Jeg har ogsaa faaet det stadfæstet paa mange Steder omkring i Landet, hvor Befolkningen er kommen til at udtale sig om dette Spørgsmaal, at Andre ligesaa vel som jeg have indrømmet, at det er Godt, som man ikke sætter liden Pris paa, men paa ingen Maade saa store Goder, at man derfor vil tage Loven i den Skikkelse, hvori man hidtil har kunnet faae den, og jeg vil derfor haabe med det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgfreds (S. A. Hansen), at vi, selv om det skulde være en god Stund endnu, saa dog inden Sagen